

Bohumil Kartous, vedoucí komunikace informačního centra o vzdělávání Eduln:

„Rodič a učitel by pro sebe měli mít vzájemné pochopení.“

Včem podle vás spočívá největší problém českého školství? Jsou to nedostatečně motivovaní žáci, nebo nedostatečně motivovaní učitelé?

Motivace je klíčová proměnná českého školství. Respektive demotivace. Je patrná na obou stranách a domnívám se, že to přispívá k celkové nemohoucnosti. Všechno se děje víceméně z povinnosti a setrvačnosti. Demotivovaní, podhodnocení a často i v současnosti dezorientovaní učitelé těžko mohou motivovat žáky, kteří obývají jiný mentální svět a navíc přicházejí do školy zbaveni bázně z její dříve nedotknutelné autority. Na obou stranách chybí často respekt, což vytváří klima, v němž dochází k pomyslnému boji o přežití, ne k výchově a vzdělávání. Pokud vidíme ideál výchovy a vzdělávání jako děj, který se odehrává v prostředí prochnutém nadšením z poznání, pak dojem ze současnosti spíš připomíná tisícipětistoušedesátoudevátou reprízu monotónní prezentace na téma Láčkovci a Lumírovci v kvadratických rovnicích. Přidanou hodnotu ať posoudí rodiče sami.

Jaké vlastnosti byste očekával u dobrého učitele?

Chuť předávat, sdílet a ukazovat, pomáhat seberozvoji dětí. Měl by mít přirozenou, ne formální autoritu. Měl by být dobrý psycholog a pedagog ve smyslu, na nějž poukazuje psycholožka Jana Nováčková. Ta říká, že nepotřebujeme učitele matematiky či tělocviku, ale učitele dětí. Vnímáte ten rozdíl?

Co by se rodiče měli naučit, aby pro ně škola nebyla nepřítel, ale spolek?

Chápat problémy škol a situaci učitelů a pokusit se s nimi jednat jako s důležitými lidmi, kteří jim pomáhají vychovávat a vzdělávat jejich dítě. Zájem dítěte má stát v centru oboustranné snahy. Brát na sebe odpovědnost za vzájemné pochopení, protože odpovědnost za vzdělávání nesou rodiče, dokonce i právně. Nikoliv škola. Pokud by rodiče takto postupovali, hodně by se relativně rychle změnilo k lepšímu...

Někdy rodiče radši zvolí alternativní způsob výuky. Není pak dítě oproti „standardním“ školákům znevýhodněné?

To je skutečně častý problém. Na druhou stranu, kdyby těch rodičů bylo více, dokázali by vytvořit silnou zájmovou skupinu, která nepřistoupí tak lehce na to, že se alternativa podřídí systému. Vůbec nechci odrazovat rodiče od toho, aby hledali alternativy, naopak. Změny ve veřejném vzdělávání jsou možné tehdy, najde-li se dostatek aktérů, kteří si je budou přát. Ve styku „alternativně“ vzdělaného dítěte se systémem vykristalizuje, kde by mohlo dojít ke vzájemnému přiblížování.

Podle čeho poznat, že je škola dobrá?

Jednoznačně je to osobnost učitele, potažmo učitelů. Pro školní vzdělávání je nejdůležitější klima a to vytvářejí lidé, ne

„České školství je rozmanité. Najdete v něm školy a učitele, kteří se snaží vychovávat a vzdělávat pro budoucnost. A pak jsou v něm retrogradní jedinci i instituce žijící v domnění, že ‚dobře‘ už bylo.“

ROZHOVOR S EXPERTEM
O ŠKOLE, DĚTECH,
RODIČÍCH I UČITELÍCH

Jak je na tom
naše školství?
Kdo je dobrý
kantor a podle
čeho hodnotit
školu?

baráky, vybavení nebo počet projektů, do nichž je škola zapojena. Spousta rodičů se zajímá především o sociální strukturu školy a o úspěšnost v přijímacích zkouškách.

Nechej jim brát taková hlediska, ale tohle rozhodně není hlavní zájem dítěte, jen rodičů.

Chtěl byste školákům, učitelům, ale i rodičům popřát něco do nového školního roku?

Aby stále považovali příležitost poznávat a učit se za obrovskou. Aby se z učení nestala únavná povinnost. Aby učení nebylo spojováno s vynucováním, trestem. Aby učitelé i rodiče vedli děti k chybám a ukazovali jim, jak cenným nástrojem učení jsou. Aby dokázali dětem ukázat, že jsou sami chybní a že člověk není vzdělaný od určitého okamžiku napořád, nýbrž že se stále učí. Že součástí spokojeného života je v dobré náladě očekávat, co nového se dnes budu moct naučit. V rychle se měnící realitě globální fyzicko-virtuální džungle je to jeden z nejdůležitějších mostů mezi šťastným dětstvím a spokojeným, naplněným stářím.

„Učení by neměla být únavná povinnost, ale obrovská příležitost.“